

c a l e n d a r

Alexandru Davila — dramaturg, poet, actor, director de scenă și de teatru — s-a născut la 12 februarie 1862, în București.

A făcut studii la Paris, unde a urmat la Liceul „St. Louis”, fiind coleg de școală cu Georges Feydeau și cu J. de Feraudy, actorul de mai tirziu.

Activitatea sa ca scriitor este restrinsă, opera sa principală rămâne drama istorică în versuri *Vlaicu Vodă*, reprezentată pe scena Teatrului Național din București la 12 februarie 1902 (deci acum 55 de ani), cu Agatha Birsescu în principalul rol feminin, Doamna Clara, și cu C. I. Nottara în rolul titular.

Între anii 1905—1908 și 1912—1914, Al. Davila este director al Teatrului Național din București, iar în răstimpul celor două directorate își alcătuiește propria sa „Companie dramatică” (1909—1911) cu elementele tinere ale primei noastre scene: Lucia Sturdza Bulandra, Marioara Voiculescu, Maria Giurgea, Ana Luca, I. Manolescu, Tony Bulandra, G. Storin, Romald Bulfinski, Ion Morțun, Niculescu-Buzău, N. Kanner, Grigore I. Brezeanu ș. a.

În 1915, Davila cade victima unei încercări de asasinat, rămânând paralizat și ținut în fotoliu tot restul vieții sale.

Ca director de scenă și de teatru, lui Alexandru Davila îi revine marele merit de a fi introdus metoda realistă în concepția spectacolului și de a fi fost îndrumătorul pleiadei noastre de mari actori realiști. Ca regizor, Al. Davila a cunoscut concepția regizorală a lui Stanislavski și a contemporanilor săi, Reinhardt, Antoine, Fr. Gémier și Gordon Craig.

Al. Davila a încetat din viață la 19 octombrie 1929 și a fost înmormintat la Cimitirul Bellu-Militar.

Asupra datei de naștere a lui *Costache Caragially*, biografii vieții sale trudnice și roditoare se contrazic: unii dau ca sigură data de 13 martie 1815, alții pe aceea de 13 aprilie 1813, iar cițiva confirmă doar anul nașterii: 1812. În schimb, data morții sale este certă: 13 februarie 1877, acum 80 de ani.

Primele sale studii și le face la școala grecească din București.

În noiembrie 1835, ca elev al clasei de „declamațiune și mimică” a lui Costache Chiriacos-Aristias, primul actor și dascăl de teatru din Muntenia, apare într-un rol pe scena Teatrului „Momollo”, la unul din examenele Societății Filarmonice din București.

După lichidarea Societății Filarmonice și a teatrului promovat de ea, în 1838, Costache Caragially pleacă la Iași și apoi la Botoșani, unde împreună cu mai mulți diletanți prezintă cîteva spectacole, pentru ca după un an (1839) să-l vedem revenit la Iași, ca angajat al trupei rominești de sub conducerea d-nei Frisch.

În 1844, părăsește definitiv Iașul și se reîntoarce la București, unde în asociație cu actorul și „profesorul de limba română” Costache Mihăileanu, înființează „Teatrul de diletanți”, cu mare parte din foștii elevi ai Societății Filarmonice, reușind să-l deschidă abia după nouă luni (miercuri, 21 martie 1845), în unica sală de teatru a lui Ieronimo Momollo, cu piesa *Furiosul*, dramă prelucrată de dînsul.

Pe la sfîrșitul anului 1848, după relatările unor istoriografi, Costache Caragially, împreună cu o parte din trupă, pleacă la Craiova, unde dă viață teatrului de acolo, jucînd împreună cu alți actori locali în sala cea mare a Oteteleșanului.

Din octombrie 1850, pe Costache Caragially îl găsim din nou în București, în fruntea Teatrului Național (sala „Momollo”), în asociație cu I. A. Wachmann, avînd în trupă pe: Maria Apostolu (Constantinescu-Blonda), Eleonora Cecili, Iorgu Caragially, Mihail Pashali (Pascaly) ș. a.

La sfîrșitul anului 1852, Costache Caragially conduce, împreună cu I. A. Wachmann, o stagiune pe noua scenă bucureșteană a Teatrului cel Mare (Național), de la a cărei direcție pleacă la 1 iulie 1855 „fără nici un profit personal material, ci numai pierderi”.

După retragerea sa din postul de director-concesionar al Teatrului cel Mare (Național), a continuat să joace, sub diferiți directori, pe aceeași scenă.

După 1865, studiînd legile, îmbrățișează avocatura, pentru ca apoi să fie judecător de pace la București în „culoarea de verde”, timp în care predă și lecții de declamație.

În 1866, apare pentru ultima oară pe scenă, în piesa *Doamna Ruxandra* de B. P. Hașdeu.

Costache Caragially n-a fost numai actor, regizor, profesor și director de teatru, ci și scriitor dramatic.

După ani de muncă, de înfrîngerii și de biruinți, atît pentru scena noastră, cît și pentru viața sa care se confundă cu începuturile anevoioase ale teatrului românesc, Costache Caragially a sfîrșit într-o casă modestă de pe strada Brezoianu, în mizerie și împovărat de o familie numeroasă.

Carlo Goldoni s-a născut la Veneția în 14 februarie 1707 dintr-o familie instărită și în același timp înstruită. Lui Carlo, gustul pentru vocația dramatică i se deșteaptă de mic — la 8 ani este autorul unei comedii. După ce începe studiile într-un colegiu iezuit, fuge cu o trupă de actori ducînd o viață foarte aventuroasă. Ocupă diverse funcții, printre care și cea de avocat, apoi se stabilește în Veneția, unde se dedică teatrului. Goldoni își propune să dea comediei dell'arte un caracter mai literar, îndreptîndu-și creația pe linia conturării unor caractere bine stabilite în cadrul unei desfășurări dramatice încheiate. Lovindu-se de o puternică opoziție (Chiari, Gozzi), Goldoni va proceda cu precauție, scriînd la început piese în care înfățișarea caracterelor și moravurilor se ascunde sub vechile procedee scenice ale măștilor.

Dezamăgit totuși de cabala organizată împotriva-i, Goldoni pleacă în cele din urmă la Paris, unde, după o bucată de vreme, este numit lector și profesor de italiană al ficelilor regelui și pensia acordată îi asigură bătrînețea. În 1787, la vîrsta de peste optzeci de ani, își scrie în franceză „Memoriile”, menite să servească la istoria vieții și a teatrului său.

După izbucnirea revoluției din Franța, în 1792 i se suprimă pensia, care îi este apoi redată. După o viață nesigură, neliniștită, plină de încercări aspre, a murit în anul 1793.

Opera sa dramatică însumează 267 de piese, dintre care unele adevărate capodopere, tragedii, drame, intermezzo-uri, farse, opere comice, comedii.

Comedia lui Goldoni se caracterizează printr-o varietate de intrigi și de situații, prin spirit de observație, prin vioiciune și multă mișcare, dialoguri vii, un limbaj simplu popular, prin veselia care merge chiar spre bufonerie și printr-o lume întreagă de personaje populare.

Cu toate concesiile pe care este constrins să le facă publicului și modei timpului, Goldoni rămîne inițiatorul unui teatru nou, care înlocuiește ficțiunea prin adevăr și convenționalul prin viața reală. De aceea, el poate fi considerat precursorul realismului în teatrul italian, opera sa satirizînd viața de desfrîu și de viciu a nobilimii degenerate, în plină descompunere, arătînd interes și înțelegere pentru oamenii din popor, care apar în toate piesele sale.

Dintre piesele lui Goldoni, au fost mult gustate de spectatori noștri: *Hangița*, *Min-cinosul*, *Slugă la doi stăpîni*, *Evantaiul*, *Văduva isteată*.